

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างประชากร

ในการศึกษาวิจัยลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่ยอมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตัวอย่างประชากรที่จะใช้ในการศึกษานี้ เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างจากโครงการวิจัยอนามัยครอบครัว ในปี พ.ศ.๒๕๑๐ ซึ่งดำเนินการโดยสภาวิจัยแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้การดำเนินงานของ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ผู้อำนวยการในการสำรวจด้านสังคมศาสตร์ ร่วมกับ ศาสตราจารย์ อามอช เอช ฮอลดีย์ ผู้เชี่ยวชาญจากสภาประชากรแห่งสหรัฐอเมริกาในฐานะที่ปรึกษาของโครงการวิจัย ตัวอย่างประชากรครั้งนั้นได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนทั้งหมดที่ปรากฏในทะเบียนในเขตอำเภอโพธาราม โดยใช้ขนาดตัวอย่างร้อยละ ๒๕ ซึ่งมีจำนวนสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวนรวม ๑,๕๕๖ คน

โพธาราม เป็นอำเภอในเขตจังหวัดราชบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันตก ประมาณ ๕๐ กิโลเมตร มีประชากรประมาณ ๗๐,๐๐๐ คน อำเภอโพธาราม จัดว่าเป็นเขตชนบท ยกเว้นในเขตเทศบาลเมืองโพธาราม ซึ่งมีประชากร ๑ ใน ๔ ของประชากรทั้งอำเภอ ครัวเรือนเกษตรในเขตอำเภอโพธารามมีอยู่ร้อยละ ๖๓ ของครัวเรือนทั้งหมด ลักษณะเช่นนี้ของโพธารามคล้ายคลึงกับจังหวัดราชบุรีในสวนรวม นอกจากครัวเรือนเกษตรแล้ว ที่เหลือได้แก่ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพที่ไม่ต้องใช้กำลังกายโดยตรง ซึ่งมีอยู่ร้อยละ ๑๒ อีกร้อยละ ๒๑ หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพเป็นช่างและอาชีพให้บริการต่างๆ ผู้ว่างงานมีอยู่ประมาณร้อยละ ๒ ของประชากรในเขตอำเภอ ประชากรในเขตนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกิดในเขตอำเภอโพธาราม ซึ่งร้อยละ ๔๗ ของภรรยา และร้อยละ ๔๒ ของสามีเป็นผู้ที่เกิดในเขตอำเภอนี้ นอกนั้นเกิดในเขตอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดราชบุรี และเกิดในจังหวัดใกล้เคียง

ครอบครัวในอำเภอโพธาราม ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวแรกเริ่ม(Nuclear Family)

ซึ่งประกอบไปด้วยสามี ภรรยา และบุตรเท่านั้น โดยที่อัตราส่วนของครอบครัวประเภทนี้มีอยู่ถึงร้อยละ ๕๓ ของครอบครัวทุกประเภท

สตรีกลุ่มนี้โดยเฉลี่ยแล้วมีอายุน้อยกว่าสามีประมาณ ๓ - ๕ ปี และสมรสเมื่ออายุ ๒๑ ปีโดยเฉลี่ย ในด้านการศึกษาทั้งสามีและภรรยาที่เป็นตัวอย่างจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือต่ำกว่านั้น แต่อัตราส่วนของสามีผู้ได้รับการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (ร้อยละ ๑๑) มีมากกว่าภรรยาที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ (ร้อยละ ๓) ถึงสามเท่าตัว อัตราส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสือมีถึงร้อยละ ๑๔

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์สตรีที่ตกเป็นตัวอย่างในเขตอำเภอโพธาราม จากโครงการวิจัยอนามัยครอบครัวในปี พ.ศ.๒๕๑๐ จำนวน ๑,๕๘๖ ราย แต่สำหรับในวิทยานิพนธ์นี้ไม่ได้นับสตรีที่สมรสแล้วไม่น้อยกว่าสามปี แต่ไม่เคยตั้งครรภ์เลย ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด และสตรีที่ไม่เคยคลอดบุตรมามีชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๔ หรือปีฉลูโดยที่ในระยะนี้ไม่ได้ใช้วิธีคุมกำเนิด ซึ่งจัดว่าความสามารถในการมีบุตรของสตรีเหล่านี้ไม่สมบูรณ์ จำนวนสตรีที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้จึงมีเพียง ๑,๕๖๑ คน ทั้งนี้ได้แยกประเภทประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มสตรีที่ยอมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัว และกลุ่มสตรีที่ไม่ยอมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัว หลังจากที่ได้เจ้าหน้าที่ฝ่ายแพทย์ของโครงการนี้ได้ให้บริการด้านการป้องกันปฏิสนธิในเขตอำเภอโพธาราม อันเป็นเขตวิจัยเป็นเวลา ๑๕ เดือน ทำการศึกษาแยกประเภทปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละปัจจัย ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านั้นที่มีผลต่อการยอมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติ ทั้งนี้โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล